

Kompetansetiltak for flerspråklige assistenter i barnehagen 2010-2012

Samlerapport 20.08.2012
Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring

Bakgrunn og mål

Kunnskapsdepartementet tok i 2010 initiativ til et kompetansetiltak for flerspråklige assistenter i barnehagen. Departementet tildelte NAFO prosjektmidler for å igangsette kompetansetiltaket med utgangspunkt i et samarbeid med Høgskolen i Oslo og Akershus og deres modell for kompetanseheving for barnehageassistenter: KOMPASS. Samtidig danner NAFOs strategi for kompetanseutvikling og samarbeid med universitets- og høgskolesektoren bakgrunn for kompetansetiltaket.

Kompetansetiltaket kommer som en følge av et forslag fra *NOU 2010:7 Mangfold og mestring* om å styrke kompetansen til flerspråklige medarbeidere i barnehagen, herunder tospråklige assistenter. I *Mangfold og mestring* blir det understreket at tospråklig personale er viktige ressurser i barnehagen for å ivareta barnas flerspråklighet, og for å utvikle gode språkstimulerende læringsmiljøer for alle barn. Ansatte med flerspråklig kompetanse kan bidra til å realisere intensjonene fra rammeplanen med å støtte flerspråklige barns morsmål og samtidig fremme læring og utvikling av andrespråket. Østbergutvalget uttrykker i *NOU 2010:7* at ”flerspråklig og flerkulturelt arbeid forløper lettere der barnehagen har et godt samarbeid med flerspråklige medarbeidere” (ibid:129). Utvalget påpeker også at det å ha flerspråklige medarbeidere ser ut til å ha betydning for barnehagenes arbeid med å støtte barns ulike morsmål og bidra til at barnehagene fokuserer på dette i sitt pedagogiske arbeid.

Målet med kompetansetiltaket er derfor å øke flerspråklige assistenters bevissthet rundt egne kvaliteter og sin egen rolle i barnehagen, og å utvikle sin barnehagefaglige kompetanse. Videre er det et mål at barnehagen gjennom deltakelse i dette kompetansetiltaket øker sin kunnskap om flerkulturell pedagogikk og flerspråklig praksis, slik at de dermed kan bidra til å utvikle barnehagen til et bedre pedagogisk tilbud for barn og foreldre.

NAFO har gjennomført dette kompetansetiltaket i nært samarbeid med Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA), Høgskolen i Telemark (HiT) og Dronning Mauds Minne Høgskole (DMMH). Denne samlerapporten baserer seg på rapporter som NAFO har fått fra de tre høgskolene.

Målgruppe

Målgruppen for kompetansetiltaket er tospråklige assistenter som er ansatt etter statlige tilskuddsmidler¹ i barnehagen eller assistenter/fagarbeidere som har flerspråklig bakgrunn. Hensikten er å få deltakere som kan gi tospråklig assistanse til flerspråklige barn, og som kan bidra til å utvikle flerspråklige og flerkulturelle miljøer i barnehagene (NOU 2012:7). Målgruppen er både deltakere uten utdanningsbakgrunn og deltakere med generell studiekompetanse eller realkompetanse. Deltakerne kan velge om de vil søke opptak som studenter og ta 15 studiepoeng gjennom kurset, eller om de kun vil delta og motta kursbevis. Alle deltakerne følger samme studieplan.

---

¹ Rundskriv F-01-11: Statstilskudd på barnehageområdet

Roller og ansvar

NAFO har samarbeidet med HiOA, HiT og DMMH. NAFO fikk tildeling fra KD og videre tildelt hver av høgskolene midler til full finansiering av fire klasser á 30 kursdeltakere, kr 18 000,- pr deltaker. Høgskolene har hatt ansvar for organisering og gjennomføring av kursene og NAFO har vært prosjektleder for kompetansetiltaket.

Omfang

Departementet tildelte midler til opprettelse av 4 klasser á 30 deltakere. Det ble satt opp to kurs ved HiOA, og ett kurs ved hver av de to andre høgskolene. Det har vært 96 deltakere til sammen på de tre høgskolene. 53 av disse deltok som studenter og tok eksamen med 15 studiepoeng. HiOA rekrutterte deltakere fra Oslo, Akershus og Østfold. HiT har hatt deltakere fra Buskerud og Vestfold i tillegg til Telemark, mens DMMH har rekruttert deltakere fra Sør-Trøndelag. Oversikt over kommuner som har deltatt i de tre fylkene:

Oslo og Akershus: Bydeler: Bjerke (12), Gamle Oslo (7), Grorud (1), Grünerløkka (2), St. Hanshaugen (2), Søndre Nordstrand (10), Østensjø (3), Oslo Voksenopplæring (1 fra Romfolket). Kommuner: Askim (3), Bærum (3), Eidsvoll (2), Fredrikstad (4), Lørenskog (2), Nannestad (1), Vestby (3), Ås (1).

Telemark: Porsgrunn (6), Skien (6), Tønsberg (4), Røyken (1), Re (1), Lardal (1), Nedre Eiker (1), Kongsberg (1), Larvik (1).

Sør-Trøndelag: Trondheim (17)

Innhold og organisering av kompetansetiltaket

HiOA startet opp med KOMPASS 16 sent på høsten 2010, og KOMPASS 17 høsten 2011. Høgskolen har lang erfaring med KOMPASS, og alt lå derfor til rette for å sette i gang dette prosjektet med kurs for flerspråklige assistenter. HiT og DMMH trengte litt lengre tid for å få organisere studiet og få godkjent fagplaner, og drive rekruttering av deltakere. I områder hvor barnehagefeltet ikke har erfaring med KOMPASS viste det seg at det var mer krevende å rekruttere deltakere enn i Oslo og Akershus. HiT og DMMH startet opp kursene høsten 2011 og avsluttet våren 2012.

KOMPASS-modellen

KOMPASS ble etablert som et samarbeidsprosjekt mellom Oslo kommune og HiO i 2001 etter initiativ fra ledere i barnehagesektoren (Furu & Granholt 2005). Hensikten var å bidra til en faglig kvalifisering av assistenter i barnehagene. Siden har KOMPASS blitt tilbudt til ulike målgrupper uten førskolelærerutdanning i barnehagen; mannlige assistenter, fagarbeidere, assistenter som fungerer som pedagogiske ledere på dispensasjon fra utdanningskrav, og for flerspråklige assistenter.

Kurset innebærer

- Fem samlinger på høgskolen á to dager, fordelt på to semester

- Nettverksgrupper i kommunen eller bydelen
- Skriftlige individuelle eller gruppeoppgaver
- Individuelle praksisoppgaver utført på egen arbeidsplass
- Veiledning internt på egen arbeidsplass
- Avsluttende eksamen individuelt eller i gruppe

I tillegg er det i forkant av kurset informasjonsmøte for deltakere, veiledere og representanter fra barnehagemyndigheten i kommunene/bydelene. Selve kursmodellen er gjennomført ganske likt på alle de tre høgskolene med utgangspunkt i studie- og fagplan fra KOMPASS ved HiOA. Det er likevel gjort lokale tilpasninger både i forhold til form og innhold som vil bli nærmere beskrevet videre i rapporten. Se vedlagte for studieplan for den enkelte høgskole.

Opptakskriterier

Søkerne kan velge om de vil søke på KOMPASS som kompetansegivende kurs med en uttelling på 15 studiepoeng, eller å søke opptak til kurset som etterutdanning som dokumenteres i et studiebevis. Deltakerne følger likevel samme studieplan. Det er videre- og etterutdanningsenhetene ved den enkelte høgskole som organiserer opptaket. Deltakerne må ha tilstrekkelige norskspråklige ferdigheter til å kunne følge undervisning, delta i gruppearbeid og lese faglitteratur.

Deltakersamlinger

Kurset er samlingsbasert og tar utgangspunkt i arbeidsplassen som læringsarena. Deltakerne har 5 samlinger à to dager på høgskolen fordelt på to semestre. På studiesamlingene arbeides det med barnehagefaglige temaer (lovverk, rammeplan og faglitteratur) som er i tråd med vedtatt fagplan² for kurset på den enkelte høgskolen. Studiesamlingene består av forelesninger, faglig refleksjon og dialog knyttet til både teori og praksiserfaringer, muntlige og skriftlige presentasjoner individuelt og i grupper, aktiviteter og estetiske uttrykksformer. På studiesamlingene får deltakerne oppgaver som de skal arbeide med i sitt daglige arbeid på egen arbeidsplass, slik at det blir en nær forbindelse mellom teori og praksis. De skal også levere en skriftlig oppgave knyttet til dette arbeidet før neste studiesamling. Deltakerne skal utvikle sin barnehagefaglige kompetanse og kunne bruke sine ressurser i barnehagen.

Veiledersamlinger

Noe av intensjonen med KOMPASS er den nære forankringen til deltakernes arbeidssted. Hver deltaker har derfor en veileder, fortrinnsvis i egen barnehage. Dette kan være en pedagogisk leder eller styrer. I noen områder har veilederen vært en fagkonsulent som er ansvarlig for veiledning og organisering av tospråklig assistanse i kommunen. Fredrikstad, Skien og Porsgrunn kommuner er eksempler på en slik organisering og har hatt flere deltakere i KOMPASS ved HiT.

Veilederne har en sentral rolle i KOMPASS. Det er de som skal følge opp deltakernes faglige utvikling i barnehagen og legge til rette for at assistenten får mulighet til å gjennomføre sine oppgaver som de får på høgskolen i arbeidet med barna, foreldrene og det øvrige

---

² Se vedlegg med fagplaner fra de tre høgskolene.

avdelingspersonalet. Veilederne inviteres til faglige samlinger på høgskolene hvor de får informasjon om deltakernes oppgaver, og diskuterer hvordan de kan følge opp deltakerne med veiledning knyttet til oppgaven og selvstudium.

Det er ulikt hvordan veiledersamlingene organiseres på de tre høgskolene. På HiOA og DMMH inviteres veilederne på samlinger i etterkant av deltakernes samlinger. På HiT har veilederne samling på høgskolen samtidig med deltakerne. Der deltar de den første samlingsdagen først sammen med KOMPASS-deltakerne, og har etterpå noe tid hvor bare veilederne og faglig ansvarlig for KOMPASS. Her har majoriteten av veilederne vært til stede på hver samling. HiOA og DMMH rapporterer om utfordringer med deltakelse fra veilederne. Der er erfaringen at det er store variasjoner i oppmøte på samlingene, og at dette gir ulik grad av oppfølging av den enkelte KOMPASS-deltaker på arbeidsplassen. Barnehagene står overfor mange utfordringer og det kan være vanskelig å sette av tid til å delta på møter og samlinger utenfor barnehagen. I KOMPASS-modellen ligger det ingen godtgjøringer i form av dekking av vikarutgifter for å delta på samlinger og drive med veiledning. Dette kan være en årsak til at dette blir nedprioritert i en del barnehager.

Arbeidsformer

Det har vært ulike arbeidsformer knyttet til kompetansetiltaket. Intensjonen med KOMPASS er at arbeidsstedet er utgangspunktet for kompetanseutviklingen, slik at det blir en nær forbindelse mellom teori og praksis – det som foregår på samlinger på høgskolen og det som foregår i barnehagen. Ulike metoder har vært benyttet på samlingene:

- Forelesninger
- Gruppearbeid
- Muntlige presentasjoner individuelt og i gruppe
- Skriftlige oppgaver
- Dialogseminar
- Bruk av praksisfortellinger og rollespill
- Praktiske aktiviteter (for eksempel forming, drama, musikk)

Det har vist seg at en kombinasjon av ulike arbeidsmåter har fungert bra. Deltakernes evalueringer på de tre høgskolene viser at de er godt fornøyd med varierte arbeidsmåter. Alle høgskolene rapporterer om svært engasjerte og aktive deltakere ved dette KOMPASS kurset for flerspråklige assistenter. Flere av lærerne har erfaring med flerspråklige deltakere fra ordinære klasser i førskolelærerutdanningen som mindre aktive, spesielt i diskusjoner i grupper og i plenum. Lærerne påpeker at i disse klassene hvor alle deltakerne har andre morsmål enn norsk (bortsett fra ved DMMH hvor et par av deltakerne ikke var flerspråklig) ser det ut til at terskelen for å ta ordet i store grupper blir lavere og at deltakerne støtter hverandre til å delta i diskusjoner selv om norskferdighetene er varierende. Mange av deltakerne er voksne, og har lang erfaring fra barnehagearbeid og mange har egne barn. Sammensetningen av assistenter med ulike erfaringer og bakgrunner både når det gjelder språk, kultur og religion gir et godt utgangspunkt for faglige refleksjoner på samlingene.

Høgskolene erfarer at flere av de flerspråklige assistentene ikke har følt seg anerkjent som ressursperson på eget arbeidssted. For eksempel er det flere av assistentene som forteller at de i liten grad benytter sin flerspråklighet i barnehagens hverdag, og at de heller ikke aktiviserer sine erfaringer og kunnskaper som kan representere noe annet enn det som oppleves som normen i barnehagen. Gjennom KOMPASS har de fått styrket sin bevissthet om egen rolle og funksjon som assistent i barnehagen og ser seg selv som betydningsfulle fagpersoner. Dette skriver noen av deltakerne fra HiT i sin evaluering av kurset:

Vi er mer trygge på det vi gjør og mer bevisste. Kan sette ord på praksis.

Jeg tør nå å være med på å planlegge, mene noe og ta initiativ til planleggingen.

Vi har blitt mer opptatt av hvor viktig jobben vår er og hvor viktig det er å være sammen med barna.

Samtidig uttaler veiledere at kurset har ført til kompetanseutvikling hos deltakerne.

Ja, [de har fått] større trygghet, bevissthet, mot til å stå fram, mer refleksjon både i forhold til egen yrkesrolle og til barnehagens praksis (Rapport fra HiT).

Noen av utfordringen har vært knyttet til deltakernes skriftlige oppgaver. En del av deltakerne har relativt lave skriftspråklige ferdigheter i norsk og dette er en utfordring både for deltakerne og for lærere på høgskolene. Mange deltakere opplever at det er krevende å lese og forstå fagstoff på norsk, og det å selv skulle skrive en faglig tekst på norsk. Fra rapporten fra HiT påpekes det også at det er varierende hvor mye kunnskap også veilederne har om akademisk skriving, og hvilken støtte de dermed kan gi til deltakerne i denne prosessen. Samtidig påpeker lærerne at det er en utfordring å finne egnet faglitteratur til pensum. Mye av den faglitteraturen som eksisterer er skrevet for førskolelærerstudenter, slik at nivået kan oppleves som vanskelig for mange av KOMPASS-deltakerne. Samtidig er dette et kurs ved en høgskole hvor det arbeides med akademisk skriving.

Vurderingsformer

Deltakerne har blitt vurdert gjennom ulike arbeidskrav. Det har vært muntlige framlegg individuelt eller i gruppe, skriftlige fagtekster og skriftlig og muntlig eksamen. Ved HiOA og HiT ble eksamen gjennomført i gruppe, mens ved DMMH gjennomførte deltakerne individuell skriftlig og muntlig eksamen. Alle arbeidskravene har vært vurdert med godkjent/ikke godkjent. Høgskolene rapporterer om utfordringer knyttet til vurdering av deltakernes skriftlige fagtekster. Selv om mange snakker godt norsk er dette første gang de skriver faglige tekster på norsk. Det viser seg at mange strever med sjangeren og at de ikke har tilstrekkelige skriftspråklige ferdigheter på norsk. KOMPASS varer et knapt år og består av fem samlinger. Det er klart at mange av deltakerne har behov for lengre tid til å utvikle sine ferdigheter innenfor norsk fagspråk. Samtidig er det ulikt i hvor stor grad deltakerne får mulighet til slik utvikling på egne arbeidsplasser, og hvordan dette følges opp av veileder. Veiledernes kunnskaper om akademisk skriving varierer, og det kunne vært en ide å bruke mer tid på dette på den første veiledersamlingen. Slik kunne veilederne bedre støttet opp om deltakernes skriveprosesser (fra rapport fra HiT).

Samarbeid med kommune/barnehagemyndighet

Invitasjonen til deltakelse på KOMPASS har gått til kommuner i Sør-Trøndelag, Telemark, Buskerud, Vestfold, Akershus, Østfold og til bydeler i Oslo. Fylkesmennene i disse fylkene har vært orientert om tilbudet og har også bidratt med utvelging av aktuelle kommuner. Målet med kompetansetiltaket er primært å styrke kompetansen hos flerspråklige assistenter i barnehagen, men et delmål er også å styrke den flerspråklige og flerkulturelle kompetansen i barnehagen og kommunen som har deltakere på KOMPASS. I målsetningene for kompetansetiltaket står det:

Det er et mål at barnehagen og kommunen gjennom dette kompetansetiltaket utvikler den generelle kompetansen innen flerspråklig arbeid og flerkulturelle perspektiver. Det er derfor viktig at kompetansetiltaket forankres hos barnehagemyndighet og – eier.

Ulike organiseringsformer

Kommunene og bydelene i disse tre fylkene organiserer tospråklig assistanse ulikt, og kan sies å være representative for hvordan dette gjøres nasjonalt.

Noen av deltakerne har vært **tospråklige assistenter som er tilknyttet kommunale nettverk eller avdelinger for tospråklige assistenter**, som for eksempel Fredrikstad, Porsgrunn og Skien. De har da hatt en veileder som er faglig ansvarlig for dette nettverket/avdelingen, og som representerer barnehagemyndigheten i kommunen. Det kan se ut til at denne organiseringen har ført til god forankring i kommunen når det gjelder kompetansetiltak for flerspråklige assistenter³.

De fleste kommunene og bydelene som har hatt deltakere på KOMPASS har ansatt **flerspråklige medarbeidere i ordinære assistentstillinger i den enkelte barnehage**. Dette gjøres da uavhengig av tilskuddsordningen (jf. rundskriv F-01-11). Dette kan da være assistenter som kan ha en funksjon som tospråklig assistent, fordi de deler morsmål med noen av barna i barnehagen.

Noen ansetter **tospråklige assistenter på midler fra tilskuddsordningen** i den enkelte barnehage uten at assistentene inngår i kommunale nettverk. NAFO har ikke oversikt over hvordan de ulike organiseringene er fordelt og hvilken betydning dette har for forankringen i kommunene når det gjelder dette kompetansetiltaket. Ut fra høgskolenes rapporter er samarbeidet med praksisfeltet først og fremst forankret i samarbeidet med veilederne. Barnehagemyndigheten var invitert på informasjonsmøte før oppstart av kurset, og de fleste deltok på dette. Utover dette har ikke barnehagemyndigheten noen konkret rolle i tiltaket.

---

³ Se avisreportasje fra Porsgrunns Dagblad http://www.pd.no/lokale_nyheter/article6064435.ece

Samarbeid mellom høgskolene og NAFO

Da NAFO fikk forespørsel fra Kunnskapsdepartementet om å drifte dette kompetansetiltaket var det en forutsetning at det skulle være i samarbeid med HiOA. HiOA var involvert tidlig i prosessen og tiltaket skulle ta utgangspunkt i KOMPASS-modellen som ble utviklet i 2001. siden den gang hadde da HiOA gjennomført 15 KOMPASS-kurs. En intensjon med dette kompetansetiltaket var å videreføre KOMPASS-modellen til andre fylker ved å benytte NAFOs strategier for kompetanseutvikling og samarbeid med fylkesmennene, kommunene og universitets- og høgskolesektoren. På bakgrunn av tidligere samarbeid og kjennskap til behov for kompetansetiltak rettet mot denne målgruppen inviterte NAFO HiT og DMMH til å delta. Det ble etablert et godt samarbeid med etter- og videreutdanningsenhetene ved de tre høgskolene, samt faglige ansvarlige for kompetansetiltaket på den enkelte høgskole.

NAFO har arrangert et fagseminar og tre nettverksmøter for representanter fra de tre høgskolene. Nettverket har bestått av:

- Fagansvarlig Anna Moxnes og ansvarlig for etterutdanningen Kari Krogstad fra HiT.
- Fagansvarlig Anne Furu og Marit Granholt og ansvarlig for etterutdanningen Stine Rikter-Svendsen/Tone Milde fra HiOA.
- Fagansvarlig Mirjam Dahl Bergsland og ansvarlig for etterutdanningen Ingar Pareliussen fra DMMH.
- Prosjektleder Marit Gjervan og prosjektmedarbeidere Gro Svolsbru og Målfrid Bleka fra NAFO.

I tillegg til tre nettverksmøter har nettverket deltatt sammen med et symposium på *FOU i praksis* som ble arrangert av HiST, DMMH og HiNT i Trondheim i april 2012.

Hensikten med samarbeidet i nettverket har vært å få innsikt i HiOAs KOMPASS-modell. Her har de faglig ansvarlige fra HiOA, Marit Granholt og Anne Furu, bidratt med kunnskap og erfaringer som har vært svært viktig for nettverket. Både HiT og DMMH hadde ingen erfaringer med denne kursmodellen fra før og det har også vært berikende og inspirerende for de faglige ansvarlige fra HiOA å være i et slikt nettverk.

I løpet av prosjektperioden har nettverket hatt tre møter for å diskutere framdrift i kompetansetiltaket, og utveksle erfaringer og refleksjoner knyttet innholdet og formen på KOMPASS. Deltakerne opplever dette nettverket som svært positivt. Møtene har bidratt til å styrke tiltaket på den enkelte høgskole og til å gi nye perspektiver på blant annet fagplaner, pensum, undervisningsformer, samarbeidet med veilederne, opptakskriterier, vurderingsformer og vurderingskriterier. Det ytres ønske om å fortsette nettverket hvis kompetansetiltaket blir videreført.

NAFO samarbeider med de tre høgskolene om konferanser i hvert av de tre fylkene. Konferansene [Flerspråklig arbeid i barnehagen](#) avholdes i september og oktober 2012. Konferansene er gratis. Erfaringer fra KOMPASS vil bli lagt fram på konferansene.

NAFO har samarbeidet med HiOA og Snøball film om å dokumentere prosjektet. Filmen [KOMPASS – kompetanseheving for tospråklige assistenter](#) kan lastes ned på www.barnehageipraksis.no eller på NAFOs hjemmeside www.hioa.no/nafo.

NAFO vurderer nettverket med høgskolene som svært betydningsfullt. Gjennom møtene har vi fått større innsikt i muligheter og utfordringer knyttet til kompetansetiltak for flerspråklige assistenter. Vi har også benyttet høgskolenes fagkompetanse i andre prosjekter, som for eksempel *Pilotprosjektet om tospråklig assistanse i barnehagen*. I dette prosjektet som omtales i en egen rapport fra NAFO har vi samarbeidet med fem barnehager i fire kommuner⁴ som har deltakere i KOMPASS ved HiOA og HiT.

Betydning for høgskolene – rekruttering til førskolelærerutdanning – videreføring av kompetansetiltaket

Gjennom KOMPASS møter høgskolene en annen gruppe studenter enn det de vanligvis gjør i den ordinære førskolelærerutdanningen. Det spesielle med KOMPASS er både deltakerne og selve arbeidsformen som tar utgangspunkt i arbeidsplassen som læringsarena. Dette gir en nær tilknytning mellom praksisfeltet og høgskolen. De positive konsekvensene av dette samarbeidet har vært beskrevet i HiOs rapporter fra tidligere KOMPASS-kurs (Furu & Granholt 2005). Et nært innblikk i barnehageansattes praksis gir kunnskap og erfaringer til førskolelærerutdannere på høgskolen. HiT erfarer at arbeidet med KOMPASS har gitt høgskolen større kompetanse om flerspråklighet og gode erfaringer med kompetansetiltak for assistenter i barnehagen. Samtidig påpekes betydningen av å få mulighet til å undersøke nye arbeidsformer i samarbeid med barnehager og andre fagpersoner.

Regjeringen har satt i gang en rekrutteringskampanje, GLØD, for å få flere til å ta førskolelærerutdanning. HiOA rapporterer om at de opp gjennom årene har rekruttert mange flerspråklige assistenter til å ta førskolelærerutdanning. Spesielt er det mange som går videre til Arbeidsplassbasert Førskolelærerutdanning (ABF) og deltidsutdanning. Fra DMMH er det tre av 17 deltakere som skal søke førskolelærerutdanning.

Det er behov for flerspråklige førskolelærere i norske barnehager. I regjeringens strategiplan *Likeverdig opplæring i praksis! 2004-2009* var ett av tiltakene nettopp å øke andelen minoritetsspråklige til høyere utdanning. NOU 2010:7 *Mangfold og mestring* understreker betydningen av flerspråklig og flerkulturell kompetanse blant pedagogene i barnehagen. Utvalget peker på at barnehager som har flerspråklige ansatte i større grad tilrettelegger for flerspråklige og flerkulturelle perspektiver. Det ser ut til at barnehager med flerspråklige ansatte i større grad støtter barnas bruk av morsmål, som er en forpliktelse i rammeplanen, enn barnehager som ikke har flerspråklig personale. Det å utdanne flerspråklige førskolelærere vil være viktig både i forhold til behov for kompetanse og kvalitet i barnehagen, men også for at barnehagens personale skal gjenspeile befolkningen i Norge.

NAFO mener det er behov for en videreføring av kompetansetiltak rettet mot flerspråklige assistenter i barnehagen. Det tar tid å etablere et kurstilbud på høgskolene, og spesielt når man

---

⁴ Askim kommune i Østfold, Skien kommune og Porsgrunn kommune i Telemark og Oslo kommune.

retter seg mot en målgruppe som man tidligere ikke har hatt tilbud om kurs for. Ved HiOA var det stor pågang av søkere til disse to KOMPASS-kursene som var gratis. Kommuner og bydeler i Oslo og Akershus har god kjennskap til KOMPASS og mange har hatt deltaker på kurset tidligere. Når dette nå ble et gratis tilbud var det svært stor interesse for å delta. Ved HiT og DMMH gikk rekrutteringen litt tregere. Høgskolene hadde ikke tidligere gitt tilbud om KOMPASS til assistenter, slik at det var et større behov for informasjon. Selv om kurset er gratis er det likevel flere kommuner som synes det er problematisk å sende ansatte på kompetanseheving fordi de for eksempel ikke får dekket vikarutgifter. Mange barnehager er sårbare for fravær blant personalet, så her ligger det noen utfordringer. NAFO tilbød å dekke reiseutgifter for deltakerne, og spesielt de med lang reisevei benyttet seg av dette.

HiOA fortsetter å tilby KOMPASS til assistenter i barnehagen, men ikke spesielt rettet mot flerspråklige assistenter. HiT gir også tilbud om kompetanseheving etter KOMPASS-modellen, men det er ikke avklart om noen klasser skal være for flerspråklige assistenter. Dette gjennomføres på midler fra fylkesmannen og gis dermed som et gratis tilbud til 30 deltakere i fylket. DMMH viderefører ikke KOMPASS av økonomiske årsaker. Her var rekrutteringen mest krevende og kurset endte opp med 17 deltakere (19 ved oppstart). Høgskolen ser ikke muligheter for å kunne fortsette med KOMPASS, hverken for flerspråklige assistenter eller andre fordi det er for usikkert økonomisk. De anser det som urealistisk å få nok søkere til kurset hvis kommunene/barnehagene må betale deltakeravgift på 18 000 kr pr stk.

Referanser

Furu, Anne og Granholt, Marit 2005: *Inkludering gjennom kompetanse. Sluttrapport om KOMPASS*. Oslo. Høgskolen i Oslo.

Kunnskapsdepartementet 2011: *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Kunnskapsdepartementet.

NOU 2010:7 *Mangfold og mestring. Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet*. Kunnskapsdepartementet.